

باغ ایرانی

باغ تاریخی تاج آباد نطنز

(تاریخ، معماری، مزیینات و ساختار باغ)

تألیف: تورج خسروی جاوید

سرشناسه :	خسروی جاوید، تورج، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور :	باغ ایرانی: باغ تاریخی تاج‌آباد نطنز (تاریخ، معماری، تزیینات و ساختار باغ) / تألیف تورج خسروی جاوید.
مشخصات نشر :	تهران : اول و آخر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری :	۱۸۴ ص.: مصور؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
شابک :	۹۷۸-۶۲۲-۶۵۰۸-۲۲-۳ ریال ۴۹۸۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی :	فیبا
یادداشت :	واژه‌نامه.
یادداشت :	کتابنامه.
عنوان دیگر:	باغ تاریخی تاج‌آباد نطنز (تاریخ، معماری، تزیینات و ساختار باغ).
موضوع :	باغ تاج‌آباد (نطنز)
موضوع :	باغ‌ها -- ایران -- نطنز
موضوع :	Gardens -- Iran -- Natanz
موضوع :	باغ‌های ایرانی -- تاریخ
موضوع :	Gardens, Persian -- History
موضوع :	معماری صفوی -- ایران
موضوع :	Architecture, Safavid -- Iran
موضوع :	ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.
موضوع :	Iran -- History -- Safavids, 1502 - 1736
موضوع :	نطنز -- آثار تاریخی
موضوع :	Natanz (Iran) -- Antiquities
رده بندی کنگره :	۷۸۴.۵۵
رده بندی دیویی :	۷۱۲/۶۰۵۵
شماره کتابشناسی ملی :	۵۷۷۷۵۰۰

انتشارات اول و آخر

باغ ایرانی باغ تاریخی تاج‌آباد نطنز

مؤلف: تورج خسروی جاوید

طراح جلد: زهره صابوناتی

ناشر : انتشارات اول و آخر

چاپ اول : ۱۳۹۸

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۹۸۰۰ تومان

انتشارات اول و آخر

«عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی»

© حق چاپ محفوظ است. ISBN ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۰۸-۲۲-۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ی ناشر به هر شکل اعم از نشر یا پخش عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

نشانی: تهران، میدان انقلاب، کوچه جنتی (مترو)، بن بست فرسار، پلاک ۳، واحد ۱

تلفن: ۶۶۱۲۷۰۸۳-۶۶۱۲۷۲۶۶

فهرست مطالب

فصل اول	۱۳
۱-۱ نگاه اجمالی به نطنز	۱۴
۲-۱ پیشینه تاریخی نطنز	۱۵
۳-۱ اظهارات مورخین و جهانگردان خارجی درباره نطنز	۱۸
۴-۱ وجه تسمیه نطنز	۱۹
۵-۱ معنی لفظی نام نطنز	۱۹
۲-معرفی اجمالی استان اصفهان	۲۰
۱-۲-۱ منابع آبی استان	۲۰
۲-۲-۱ بارش و رطوبت	۲۱
۳-۲-۱ مطالعات زمین شناسی	۲۱
۴-۲-۱ پوشش گیاهی	۲۳
۵-۲-۱ پوشش جنگل ها	۲۴
۶-۲-۱ تابش آفتاب	۲۴
۷-۲-۱ اقلیم نطنز	۲۴
۸-۲-۱ آب و هوای نطنز	۲۵
۹-۲-۱ روستاهای نطنز	۲۵
۱۰-۲-۱ رودخانه ها	۲۶
۱۱-۲-۱ کشاورزی	۲۶
۱۲-۲-۱ کان ها	۲۶
۱۳-۲-۱ زبان و لهجه نطنزی	۲۶
۱۴-۲-۱ اشکارگاه	۲۷
فصل دوم	۲۹
پیشینه تاریخی صفویان	۲۹
فصل سوم	۴۱
هنر و معماری صفویه	۴۱
فصل چهارم	۴۳
پیشینه باغ ایرانی	۴۳
فصل پنجم	۵۱
علت طرح اندازی باغ تاج آباد در روستای تاج آباد و کهن بوم نطنز	۵۱
فصل ششم	۵۳
۶-مطالعات و شناخت اثر	۵۴
۱-۶ بررسی بافت محیط اطراف اثر	۵۴
۱-۱-۶ بافت روستای تاج آباد	۵۴

۵۴	۶-۱-۲ روند کوچک شدن روستا
۵۴	۶-۱-۳ موقعیت باغ در روستا و اطراف آن
۵۶	۶-۱-۴ دسترسی
۵۷	۶-۱-۵ نحوه استقرار بنا و موقعیت قرار گیری آن
۵۹	۶-۱-۶ تحلیل ها
۶۰	۶-۱-۷ وضع موجود باغ
۶۱	۶-۲ ویژگی های معماری و هنری
۶۱	۶-۲-۱ معرفی باغ تاج آباد
۶۴	۶-۲-۲ معرفی عناصر و اجزای باغ تاج آباد
۸۹	۶-۲-۳ نقشه های باغ
۹۳	۶-۳-۱ سیرکولاسیون حرکتی
۹۵	۶-۳-۲ شبکه عاب
۹۶	۶-۳-۳ محورا بیه باغ
۹۷	۶-۳-۴ سازماندهی فضایی باغ
۹۸	۶-۳-۵ درون گرایی و بیرون گرایی ابنیه باغ
۹۹	۶-۳-۶ کاربری
۱۰۱	۶-۳-۷ اسکلت سازه
۱۰۲	۶-۳-۸ کیفیت سازه
۱۰۴	۶-۴ قدمت
۱۰۵	۶-۴-۱ روند شکل گیری باغ
۱۱۰	۶-۵-۱ پر و خالی بنا
۱۱۲	۶-۵-۲ بررسی ورودی ها
۱۱۲	۶-۵-۳ فضاهای باز و بسته
۱۱۶	۶-۵-۴ هندسه در پلان و نما
۱۱۹	۶-۵-۵ اصل مرکزیت
۱۱۹	۶-۵-۶ ریتم و تکرار
۱۱۹	۶-۵-۷ نیروهای وارده بر بنا
۱۲۲	۶-۵-۸ ساختمان و تابش خورشید
۱۲۴	۶-۵-۹ چگونگی برخورد باد با ابنیه
۱۲۴	۶-۷ ویژگی های هنری
۱۲۴	۶-۷-۱ آجر کاری
۱۲۵	۶-۷-۲ نقاشی دیواری
۱۲۶	۶-۷-۳ مقرنس کاری
۱۲۷	۶-۷-۴ کاربندی
۱۲۷	۶-۸ ویژگی های ساختاری

۱۲۷	۱-۸-۶ پی
۱۲۸	۲-۸-۶ باربرها
۱۳۰	۳-۸-۶ نعل درگاه
۱۳۰	۴-۸-۶ پوشش
۱۳۱	۵-۸-۶ سازه های خمشی (سقف های تیر پوش)
۱۳۲	۶-۸-۶ مصالح ساختمانی
۱۳۶	۹-۶ آسیب شناسی مصالح
۱۴۷	۱۰-۶ ویژگی های تاریخی
۱۴۷	۱-۱۰-۶ وجه تسمیه بنا
۱۴۷	۲-۱۰-۶ مالکیت
۱۴۷	۱۱-۶ بررسی تطبیقی
۱۴۷	۱-۱۱-۶ تعریف باغ
۱۵۱	۲-۱۱-۶ سازمان فضایی باغ تاج آباد
۱۵۴	۳-۱۱-۶ ساخت باغ در دوره صفوی دیگر نقاط ایران
۱۵۷	۴-۱۱-۶ بررسی باغ عباس آباد، نظار و دیگر باغ های هم دوره باغ تاج آباد
۱۶۷	۵-۱۱-۶ روند بررسی و مطالعه باغ تاج آباد
۱۶۸	نتیجه گیری
۱۷۵	واژه شناسی
۱۸۰	منابع و مآخذ

مقدمه مولف

باغ محوطه ای است محصور، ساخت انسان با بهره گیری از گل و گیاه، درخت، آب و بناهای ویژه که در کل موجودیتی یکسان می شود. منشور فلورانس مهمترین منشور جهانی درباره حفاظت و نگهداری از باغ های تاریخی می باشد همچنین این منشور ضمیمه، منشور ونیز است. باغ تاریخی به یک ترکیب معماری و باغداری اطلاق می شود که از نقطه نظر تاریخی یا هنری مورد توجه عموم است به این دلیل می باید آن را یک یادمان تاریخی به حساب آورد. باغ تاریخی یک ترکیب معماری است که اجزاء متشکله آن اصولاً مرتبط با باغداری بوده و لذا زنده اند، این بدان معناست که این اجزاء «فانی و قابل جایگزینی هستند» بدین ترتیب ظاهر باغ نمایانگر بازتاب یک توازن دائمی میان حرکت ادواری فصل ها و تحول و زوال طبیعت از یک سو و اراده هنرمند و استادکار به ثابت نگهداشتن آن از سوی دیگر است با توجه به اینکه باغ تاریخی، یک یادمان تاریخی است، می باید طبق روح منشور ونیز محافظت گردد و چون یک «یادمان تاریخی زنده» نیز هست، محافظت از آن باید تحت هدایت قواعد بخصوص که موضوع منشور حاضر است، انجام شود. ترکیب معماری باغ تاریخی شامل موارد زیر است: طرح و شکل هر یک از بخش های آن به شکل برجسته، طبقات گیاهان باغ شامل گله ها، بخش ها، رنگ بندی، فاصله و ارتفاع آنها، ساختارهای دائمی یا جلوه تزئینی، آب های جاری یا ساکن باغ که تصویر آسمان در آن منعکس می شود.

باغ تاریخی، تجلی پیوند نزدیک میان تمدن و طبیعت و مکانی برای بهره گیری از اندیشه و احساس است، به همین دلیل تصویر آرمانی و یک بهشت به معنای انغوی کلمه به حساب آمده و گواهی بر یک سبک، یک دوره زمانی و شاید نیز اصولاً یک هنرمند خلاق است. «باغ تاریخی» در مورد باغ های کوچک ساده و باغ های بزرگ تفریحی، چه از نوع ظاهری آن و چه از نوع «منظره» نیز به کار می رود. باغ تاریخی، خواه ناخواه یک ساختمان در خود دارد که با آن یک کل تفکیک ناپذیر را تشکیل می دهد. باغ تاریخی نمی توان از محیط خاص آن، چه شهری یا روستای و چه ساخته دست بشر یا طبیعی، جدا کرد. منظره تاریخی، منظره بخصوصی است که مثلاً با یک رویداد به یادماندنی، یک واقعه مهم تاریخی، یک افسانه معروف و یا یک نبرد حماسی همراه بوده و یا موضوع یک تصویر معروف است برای محافظت از باغ های تاریخی، ابتدا باید آنها را شناسایی و ثبت نمود. باغ های تاریخی نیازمند همه انواع مراقبت یعنی نگهداری، حفاظت و مرمت هستند در هر کار مربوط به نگهداری، حفاظت، مرمت یا بازسازی یک باغ تاریخی یا هر یک از قسمتهای آن، می باید با همه عناصر تشکیل دهنده آن بطور همزمان رفتار شود. جدا نمودن عملیات مختلف، به یکپارچگی کلیت باغ آسیب خواهد رساند. نگهداری باغ تاریخی، عملیاتی فوق العاده مهم است که لزوماً باید مستمر باشد. از آنجایی که مصالح اصلی باغ را گیاهان تشکیل می دهند، حفاظت از باغ در شرایط ثابت، مستلزم هم جایگزینی موردی در صورت لزوم و هم یک برنامه بلند مدت نوسازی دوره ای است (یعنی قطع کامل گیاهان و کاشت مجدد نمونه های کاملاً رشد کرده) انتخاب گونه های درختان، بوته ها، گیاهان و گلهایی که قرار است به طور دوره ای و در آینده کاشته شوند، می باید در عرصه گیاه شناسی و باغداری مورد تصدیق و تأیید باشد. هدف از این کار، تشخیص گونه هایی که قبلاً روئیده اند از گونه هایی که بعدها کاشته شده اند و محافظت از آنهاست برداشتن یا جابجایی جلوه های منقول یا ثابت معماری، مجسمه سازی یا تزئینی که جزء تکمیلی باغ به حساب می آیند، می باید فقط در صورتی که این اقدام برای حفاظت یا مرمت آنها ضروری تشخیص داده شود، صورت گیرد. جایگزینی یا مرمت این قبیل کارها می باید طبق اصول منشور ونیز انجام گرفته و تاریخ هر جایگزینی کامل در جایی عنوان گردد. باغ تاریخی باید تحت شرایط مناسب محافظت شود. از هر گونه ایجاد تغییر در محیط فیزیکی باغ که توازن اکولوژیک آن را به خطر اندازد، می باید پرهیز نمود. این قواعد در مورد کلیه جنبه های زیرسازی اعم از داخلی یا بیرونی صدق می کند. کارهایی نظیر زهکشی، سیستم های آبیاری، راه سازی، احداث پارکینگ، حصار کشی، ایجاد امکانات رفاهی برای بازدیدکنندگان و غیره هیچ کار مرمتی و بالاتر از همه، هیچ کار بازسازی در یک باغ تاریخی نباید بدون تحقیق کامل و اولیه صورت گیرد. با کمک این تحقیق می توان تضمین نمود که کار مرمت یا بازسازی براساس اصول علمی انجام می شود و همه چیز از حفاری گرفته تا جمع آوری اسناد مربوط به باغ مورد بحث و باغ های مشابه را در بر خواهد گرفت. قبل از آغاز هر

کار عملی، باید پروژه‌های براساس تحقیق مذکور تهیه و به گروهی از کارشناسان تحویل شود تا مشترکاً آن را مطالعه و بررسی و سپس تأیید نمایند باید در کار مرمت، توجه کافی به مراحل متوالی تکامل باغ مبذول داشت. اصولاً نباید برای هیچ دوره‌ای نسبت به سایر دوره‌ها اولویت قائل شد مگر در موارد استثنایی که درجه زوال یا تخریب قسمت‌های معین یک باغ به حدی باشد که تصمیم به بازسازی آن با استفاده از نشانه‌های باقیمانده یا یک مدرک مستند و موثق گرفته شود. این کار بازسازی را در موارد استثنایی تر می‌توان در آن قسمت‌هایی از باغ انجام داد که کمترین فاصله را با ساختمان موجود در آن دارند. هدف از این کار نمایان ساختن اهمیتی است که این قسمت‌ها در نقشه دارند در جایی که باغ کاملاً نابود شده یا هیچ چیز به جز مدرک مبتنی بر حدس و گمان از جنبه‌های متوالی آن وجود ندارد، جای هیچ‌گونه تلاشی برای بازسازی هر چیزی در طبیعت یک باغ تاریخی باقی نمی‌ماند کار ملهم از اشکال سنتی که تحت شرایط فوق در محوطه باغ سابق یا محوطه‌ای که هیچگاه وجود نداشته است انجام شود، مبنای حقیقی نداشته و نمی‌توان آن را در زمره باغ‌های تاریخی قلمداد کرد با این که هر باغ برای مشاهده و گردش در آن طراحی می‌شود، اما در عین حال دسترسی به آن باید به حدی که اندازه و میزان آسیب‌پذیری آن اجازه می‌دهد محدود شود، تا بدین طریق بتوان بافت فیزیکی و پیام فرهنگی باغ را حفظ کرد باغ تاریخی به دلیل ماهیت و هدفی که دارد، مکانی آرام و مساعد برای تماس انسانها، سکوت و تعمیق درباره طبیعت است. این مفهوم استفاده روزانه باغ، می‌باید مغایر با نقش آن در مواقع نادر برگزاری مراسم جشن و سرور باشد. شرایط این گونه استفاده‌های موقت از یک باغ تاریخی باید به روشنی تعیین شود تا مراسم جشن و سرور به جای تخریب یا آسیب وارد کردن به باغ، در خدمت افزایش فایده بصری از باغ در آید اگر چه باغ‌های تاریخی به نحوه مناسب برای انجام بازی‌های آرام و روزانه مناسب اند اما شایسته است مناطق جداگانه‌ای نیز در مجاورت این باغ‌ها طراحی و تعبیه شود تا بتوان بازی‌ها و ورزش‌های پرنشاط و مفرح را نیز در آنها انجام داد. بدین ترتیب نیازهایی که در این رابطه بدون ایراد لطمه به حفاظت باغ‌ها و مناظر تاریخی برآورده می‌شود کار نگهداری و حفاظت، زمان‌بندی تصمیم‌دهنده مطابق با فصلها و عملیات مختصری که به کمک آنها اصالت باغ اعاده می‌شود، همیشه باید بر نیازهای استقامت عملی اوایت داشته باشد. تدارکات لازم برای بازدید از باغ تاریخی باید طی قواعدی که به کمک آنها روح باغ حفظ می‌شود، عبور گردد در صورتی که باغ قبلاً دیوارکشی شده است، نباید اقدام به برداشتن دیوارها بدون بررسی اولیه همه عواقب که ممکن است در اثر این کار منجر به تغییر فضا و حال و هوای باغ شده و بر محافظت آن اثر سوء گذارد، نمود.

سابقه هنر باغ سازی به سده ۷ پ.م از میلاد می‌رسد، نخستین باغ ثبت شده در تاریخ، باغ معلق بابل است که در بین‌النهرین واقع شده بود، در بیشتر منابع تاریخی از باغ بابل به عنوان اولین باغ در تاریخ مکتوب جهان نام می‌برند. تاریخچه باغ ایرانی نیز به دوران پیش از اسلام و سده ۶ پ.م بازمی‌گردد، اولین باغ ایرانی، در نخستین پایتخت باستانی هخامنشیان، پاسارگاد شکل گرفت و این باغ که به نام «باغ ایرانی شناخته و دانسته می‌شود و منبع شناخت و مطالعه باغ‌های ایرانی پس از خود است. باغ ایرانی در دوره ساسانیان نیز به حیات خود ادامه داد، شکل‌گیری باغ‌های دیگر در گوشه و کنار امپراتوری در دستور کار قرار گرفت. پس از ورود اسلام به ایران، باغ‌ها پذیرای رنگ و بوی فرهنگ اسلامی شدند و افزون بر حفظ سنت باغ سازی پیشینیان، تفسیر روحانی اسلامی نیز به باغ‌ها افزوده شد و قرآن، کتاب آسمانی مسلمانان منبع تفسیر و تعبیر باغ‌ها شد. شکل‌گیری و نوع باغ ایرانی متأثر از پردیس است. پردیس، باغی بود منظم و دارای هندسه قوی و متقارن با جویبارهای اصلی و فرعی باغ و آب روان و خنک که وظیفه آبیاری و لطیف کردن فضای درون باغ را داشت، با کوشک‌های متعدد در باغ که محل جلوس ساکنان باغ بود و حصاری که باغ را محصور می‌کرد تا حس فضا و مکان ملموس تر باشد و درختان مثمر و غیر مثمر که هم نقش سایه سازی و هم نقش تأمین میوه را داشتند. سلسله ایجاد باغ‌ها در حوزه فرهنگی ایران هیچگاه متوقف نشد و حتی دیگر فرهنگ‌ها و کشورها نظیر هند و اسپانیا را تحت تأثیر خود قرار داد و باغ‌های گورکانی هند نظیر باغ‌های کشمیر، آگرا و لاهور و باغ‌های اسپانیا همانند باغ‌های کوردوبا و الحمرا از این قبیل هستند.

دوره صفوی و عصر شاه عباس فصلی نوین در پیدایش و خلق باغ‌های ایرانی است که در گوشه و کنار امپراتوری صفوی و نیز در حوزه فرهنگی ایران باغ‌های بسیاری پدید آمده‌اند به ویژه مراکز قدرت دودمان صفوی شاهد

طرح اندازی باغ های شاهی بیشتری بودند شهرهایی همانند تبریز، خوی، اشرف البلاد، قزوین و اصفهان. الگوی باغ های خلق شده تابع اقلیم و موقعیت قرار گیری باغ بود ولی در مجموع باغ های این دوره دارای مشابهت های زیادی با یکدیگر هستند و الگوی خاصی را دنبال می کنند بعضی از این باغ ها در مراکز شهری ایجاد شده اند نظیر باغ های چهل ستون و هشت بهشت اصفهان و برخی دیگر در کنار راه های اصلی پدید آمده اند نظیر باغ تاج آباد نطنز. شهرستان نطنز در مرکز فلات ایران قرار دارد از یک طرف در منطقه ای خشک و کویری قرار دارد و از طرف دیگر به دلیل وجود رشته کوه های کرکس چه بدلیل وجود آب وهوای مساعد و لطیف و وجود وحوش و پرندگان و آب فراوان و نیز موقعیت جغرافیایی مناسب آن از دیر باز تاکنون مورد توجه پادشاهان و امرا بوده، به ویژه در دوره صفوی شاهان این سلسله توجه خاصی به این خطه داشتند و این منطقه در حکم شکارگاه و منزلگاه تابستانی آن ها بوده است. در متون تاریخی و سفرنامه ها به دفعات از باغ تاج آباد یاد شده است و می توان تاریخ دقیق احداث آن را تعیین کرد. باغ تاج آباد نطنز بی شک در زمره یکی از آثار ماندگار این عصر است که در اطراف نطنز و در مسیر کاشان - اصفهان قرار گرفته که در گذشته به دلیل خوش آب و هوا بودن و موقعیت خاص و کوهستانی این منطقه مورد توجه پادشاهان عصر صفوی و نیز شاهان دوره های بعد بوده است. به جهت سرسبزی، خنکی آب و سایه درختان بی شمار آن بسان واحه ای در دل کویر قرار داشته است. موقعیت قرار گیری باغ تاج آباد در محیط اطراف خود ناشی از دقت و حسن انتخاب خالق باغ بوده است که باغ در دشتی باز قرار گرفته و کوهستان بسان حصار طبیعی باغ را احاطه کرده است و از تعامل منظر، معماری (باغ) و انسان یک منظر فرهنگی ناب حاصل شده است. آثار موجود در باغ تاج آباد هر کدام چه از نظر معماری و چه از نظر ریاضی منحصربفرد و هم ردیف دیگر آثار ممتاز عصر صفوی بوده و تزئینات و معماری اجزای آن گواهی براین مدعا است. متأسفانه این باغ شاهد آسیب ها و تغییرات زیادی بوده که از میان این تغییرات می توان به الحاقاتی به جای اصلی باغ و تغییر طرح کاشت گیاهان و آبیاری آن اشاره نمود. موارد دیگر تغییرات عبارتند از: کوشک هشتی در گذشته دارای دو اشکوب بوده که در دوره قاجار اشکوب دوم آن تخریب و به جای آن سه اتاق کوچک به عنوان اتاقی ایجاد شده که اخیراً نیز مرمت شده است. در نمای غربی کوشک هشتی در دوره قاجار یک اتاق به آن الحاق شده که نمای بنا را نامتقارن کرده است. کوشک گلاب گیری تا سال ۱۳۸۱ یک اتاق الحاقی گلین داشته که این اتاق در دوره پهلوی اول به بنا افزوده شده بود که در تعمیرات اخیر حذف شده است. حفر استخر پس از خشک شدن قنات جهت آبیاری باغ به منظور استفاده از سیستم مدرن آبیاری. کاشت درختان جدید انار و در ۱۰ سال گذشته که در حال حاضر همه خشک شده اند. باغ تاج آباد در دسته بندی باغ های ایرانی و در گونه بندی باغ - کوشک - تخت قرار می گیرد و این باغ از معدود باغ های ایرانی است که در گونه بندی باغ های تخت جای دارد که در حوزه جغرافیایی ایران وجود دارد. این گونه باغ ها دلالت بر شکل طبیعی زمین دارد و در نتیجه سیستم آبیاری مترونی دارند که تابع بستر زمین باغ اند. هدف این تحقیق مطالعه و شناخت یکی از باغ های منحصربفرد عهد صفوی از منظر معماری، پیشینه تاریخی، تزئینات، مطالعه تطبیقی و موقعیت مکانی آن است که متأسفانه بر اثر بی مهری و عدم رسیدگی متروکه شده است. روش تحقیق به دو صورت کتابخانه ای - یعنی مراجعه به کتابخانه، کتب، عکس ها و نقشه ها و برداشت و مطالعه میدانی است که در آن با مراجعه به خود اثر، ارائه و تهیه جزئیات از جمله برداشت و ترسیم نقشه ها، مستند نگاری و مصاحبه با افراد بومی کار پژوهش دنبال شده است. قابل ذکر است که باغ تاج آباد قبل از این پژوهش و مطالعه فاقد هرگونه نقشه، عکس، مستند نگاری و برداشت میدانی و کتابخانه ای بود اما با یاری خداوند متعال این امر با پژوهش و نگارش کتاب فعلی میسر گردید.

باغ تاج آباد نطنز در تیرماه ۱۳۹۵ و به شماره ۳۱۵۲۹ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. تهیه پرونده و نگارش گزارش ثبتی، مستند نگاری، برداشت و ترسیم نقشه ها و ارائه پرونده ثبتی به سازمان میراث فرهنگی و دفاع از پرونده ثبتی در جلسه ثبت باغ تاج آباد در سازمان میراث فرهنگی کشور، شخصاً توسط نگارنده کتاب صورت گرفته است.

در ذیل به طور اجمالی به فصل بندی کتاب اشاره شده است:

در فصل اول کتاب به معرفی اقلیم نطنز پرداخته ایم.

فصل دوم به معرفی سلسله صفویان و تاریخچه شکل گیری آنان اختصاص یافته است.

در فصل سوم هنر و معماری دوره صفوی را بررسی نموده ایم.

در فصل چهارم پیشینه باغ ایرانی را مطالعه نموده ایم.

در فصل پنجم به علل شکل گیری باغ تاج آباد در روستای تاج آباد و اقلیم نطنز پرداخته ایم.

در فصل ششم به مطالعه و شناخت باغ تاج آباد از منظر معماری، پیشینه و روند شکل گیری، تزئینات و

مطالعات تطبیقی پرداخته ایم.

تورج خسروی جاوید

پائیز ۱۳۹۶